

Hogyan érvényesülünk a szabályok nélküli világban? – áttekintés a világ vezető think tankjeinek áprilisi tanulmányairól

Szepesi Balázs, Horváth Eszter – 2026. június

Nemzetbiztonsági törekvések és technológiai érdekek. Ez a két erő formálja, rendezi blokkokba a világot – üzenik a vezető think tankek 2026. áprilisában.

Négy fő témára fókuszálnak a világ vezető agytrösztjeinek 2026. áprilisában: a világgazdaság átformálódására, az AI-versenyre, a fegyverkezésre és a demográfiára.

A 49 tanulmányt átböngészve egyértelmű, hogy ma már a biztonság az első számú szempont a prosperitás és a profit helyett. A világhétségért folytatott verseny az embernél okosabb mesterséges intelligencia elkészítéséért (Artificial General Intelligence – AGI) folyik Kína és az USA között. Eközben a nyugati világ és Japán úgy érzi, nincs biztonságban, fegyverkezni kell.

Mielőtt belekezdünk a VilágVevő áprilisi áttekintésébe, álljon itt az április TOP 10-es lista – 10 tanulmány, amit érdemes átböngészni. (Az intézetek nevének ABC-sorrendje szerint)

A 10 tanulmányról a cikk végén írunk részletesebben.

Többdimenziós USA-Kína AI-verseny	Brookings
Közvetlen bevételek az EU következő költségvetésében	Bruegel
A globális politikai kockázatok jelentősége nő	Bruegel
Multipoláris AI-rend	Chatham House
Az USA tengerészetét háborúkésszé kellene tenni	Heritage
Japán magára marad	JIIA
India étolajválsága	ORF
Társasjáték az AI fejlesztési versenyről: Breakwater	RAND
A gazdasági növekedés receptje globális játékosoknak	WEF
Az AI elhozza a szabadpiac végét	The Economist

VilágVevő rendszerünk 18, globálisan is meghatározó think tank anyagait figyeli. Közülük 11 intézet tanulmánya került be az elemzésünkbe 2026 márciusában, összesen 49 tanulmány. Ezek a következők: Brookings - USA (1), Bruegel – EU (6), Chatham House – UK (1), French Institute of International Relations (IFRI) – Franciaország (1), Heritage Foundation – USA (4), Japanese Institute of International Affairs (JIIA) (3), Konrad Adenauer Foundation – Németország (10), Observer Research Foundation – India (9), RAND – USA (9), The Economist – UK (4), WEF – Globális (1). (A zárójelben az intézet által publikált tanulmányok számát jelezzük.)

A kereskedelem egyre inkább az erőről szól a pénz helyett

A világgazdaság működését egyre mélyebben határozza meg a fokozódó geostratégiai versengés és a nemzetbiztonsági érdek. A [régóta formálódó trend](#) erősödését jelzi, hogy a globális vállalkozások első számú agytrösztje, a Davosi Találkozót is szervező [World Economic Forum elemzése](#) is erre fókuszál. A tanulmány szerint a világot öt fő tényező alakítja: (1) az AI fejlődésének felgyorsulása, (2) az államok közötti geostratégiai versengés erősödése, (3) az államadósságok növekedése, (4) a demográfiai változások és (5) a környezeti és társadalmi prioritások változása. A növekedés fő akadályának az energiaköltségek emelkedését, a politikai instabilitást és a képzett munkaerő hiányát látja az elemzés. A bizonytalanságok között is működő irányként a következőket javasolják a cégeknek: a termelékenység növelése, a humán tőke erősítése, a komparatív előnyök keresése, diverzifikálás, a gazdasági és környezeti szempontok közötti szinergiák fókuszba állítása.

Az USA egyik meghatározó szellemi műhelye RAND [tanulmánya azt a történetet mutatja be](#), hogyan vált egyre meghatározóbb a biztonságpolitika a gazdaságpolitikai döntések során. A tanulmány a két elv összehangolásának hibáit elemezve arra hívja fel a figyelmet, hogy a biztonsági szempontok alkalmazása a gazdaságpolitikában legyen megalapozott és figyeljen oda a nem szándékolt hatásokra. A szabadkereskedelem nemzetközi rendszerének felbomlásáról szól számos másik nemzetközi kutatóintézet tanulmánya is, a japán JIIA-tól kezdve az indiai ORF-ig. Az elemzések az államközi megállapodások jelentőségének növekedését, a szabadkereskedelem zárt csoportokra való korlátozódását, az érdekszférák elvéhez való visszatérést jósolják.

ÚJ VILÁGKERESKEDELEM

- Fokozódó geostratégiai versengés, a rekordszintű adósságállomány, AI, demográfia, az energiaárak és a politikai bizonytalanság negatív növekedési hatása ([WEF](#))
- Nemzetközi rend helyett egyéni megállapodások, szabadkereskedelem zárt csoportokra korlátozódása ([JIIA](#))
- USA: biztonságpolitika és gazdaság összefonódása ([RAND](#))
- A politikai kockázatok árazása ([Bruegel](#))
- A multilaterális intézmények hanyatlása, visszatérés az érdekszférák elvéhez ([ORF](#))

Az anyag nyers ereje

Az új világban csak az lehet saját sorsának kovácsa, aki rendelkezik a megfelelő erőforrásokkal: elsősorban energiával és nyersanyagokkal. Nem meglepő, hogy egyre nő a kereskedelmi egyenlőtlenségek, valamint az importfüggőség jelentősége is. Több ország számára előtérbe kerül a nyersanyagbiztonság, még többeknek pedig a Hormuzi szoros lezárása vet fel fontos energiabiztonsági

kérdéseket. Ez nem először sláger. Újdonság viszont, hogy e rendezőelv mentén az eddig sokszor normatívnak tűnő európai klímacélok gazdaságilag is indokolttá válnak.

KERESKEDELEMPOLITIKA		KÖLTSÉGVETÉS
<ul style="list-style-type: none"> Több ország védené a piacát a kínai exporttól (French Institute) Az EU külkereskedelmi többlete nem a több export, hanem a kevesebb beruházás miatt alakult ki (Bruegel) India jelentős importfüggőséggel küzd az étolajpiacon (ORF) Javaslat a KKV-k exportjának erősítésére Indiában (ORF) Javítani kellene az Egyiptom és az Öböl-menti államok közötti kereskedelmi integrációt (ORF) 		<ul style="list-style-type: none"> Japán államadóssága hatalmas; kiadáscsökkentésre vagy adóemelésre van szükség (Bruegel) Az Európai Bizottság öt területen növelné a közvetlen költségvetési forrásait: (1) ETS (kibocsátáskereskedelem), (2) CBAM (karbonvám), (3) az elektronikus eszközök hulladékának (EEE), (4) a dohány-fogyasztásnak, (5) és a vállalati forgalom uniós adóztatása– ezekből származnának a bevételei; a Bruegel az első négyet módosítaná, az utolsót elvetné (Bruegel)
ELLÁTÁSBIZTONSÁG		
Nyersanyagbiztonság	Energiabiztonság	
<ul style="list-style-type: none"> Az USA csökkentené a Kínától való nyersanyagfüggést (RAND) Az erőforrás-szegény országok kritikus-ásvány ellátási láncát diverzifikálni kell (ORF) 	<ul style="list-style-type: none"> EU: téli tartalékok növelése, gázkereslet csökkentése, közös energiahálózat, diverzifikált energiamix. (Bruegel) Európa lehetőségei a Hormuzi szoros lezárása után (Bruegel) Új status quo a globális energiapiacra (Bruegel) A Közel-Kelet instabilitása közvetlen fenyegetés a globális energiabiztonságra (Heritage) 	
FENNTARTHATÓSÁG		
munkaerőpiac	energiamix diverzifikálása	Bevételek
<ul style="list-style-type: none"> Los Angeles: A klímaváltozás munkaerőpiaci alkalmazkodást kíván az energia- és vízügyi szektorban (RAND) 	<ul style="list-style-type: none"> Az EU törekedjen az energiamix diverzifikálására (több megújuló és több szénalapú energia) (Bruegel) 	<ul style="list-style-type: none"> Az Európai Bizottság ETS és CBAM bevételekkel növelné költségvetését. (Bruegel)

Ki nyeri az AI-versenyt: a jobb algoritmus, a többféle alkalmazás vagy sok kicsi harmadik?

A technológiával kapcsolatos elemzések mind az AI-jal foglalkoznak. (Ez alól egyedül egy, a dróntechnológiával kapcsolatos kutatás jelent kivételt.) A három kulcstéma az USA-Kína versengés, az AI fejlődésének kockázatai és a középhatalmak lehetőségei.

Az USA-Kína közötti AI-verseny dimenzióit és a két nagyhatalom megközelítésének különbségét a [Brookings tanulmánya](#) mutatja be. Az amerikaiak arra törekszenek, hogy az ő technológiájuk tudjon többet, a kínaiak pedig arra, hogy minél több területen és minél mélyebben hasznosítsák az AI-t. Az USA próbálja védeni technológiai és pénzügyi fölényét. Pozícióját három tényező gyengíti: a kínaiak gyorsabbak az AI rendszerek működéséhez szükséges energetikai fejlesztésekben, előrébb tartanak a nyílt forráskódú AI megoldások területén és jobban integrálják az állami alapkutatót és a magáncégek üzleti fejlesztéseit.

A biztonság kérdése egyre meghatározóbb az AI területén. Nemcsak a geostratégiai szempontok, hanem az adatvédelmi veszélyek és az AI-ra épülő bűnözés kockázatai miatt is. A nagyvállalatok és az állam szoros együttműködése szervezi és fogja szervezni ezt a világot a szabadpiac legelszántabb öre, az [Economist szerint is](#).

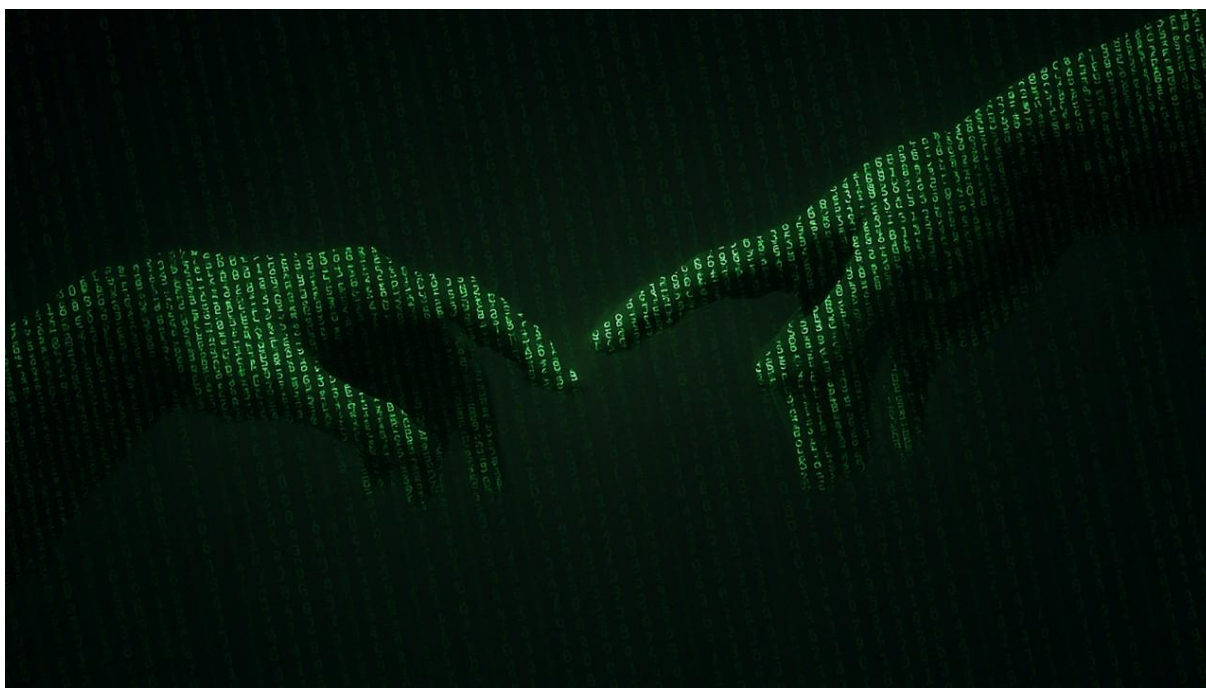
Habár gazdaságilag megérné a világ többi országa számára, hogy az USA és/vagy Kína platformjaihoz csatlakozzanak, ez azonban kiszolgáltatottá teheti őket. Ezért a szuverenitásuk megőrzésére törekvő országok, országcsoportok számára is létfontosságú a saját AI-megoldások kialakítása, adatvagyonuk védelme. Több tényező (pl. a katonai kiadások bővülése, az olcsóbb AI megoldások terjedése és az AI-buborék kipukkanásának kockázata) növeli ennek motivációját és a lehetőségét. Ez pedig egy több központú (multilaterális) AI világ kialakulásához vezethet a brit [Chatham House elemzése](#) szerint.

TECHNOLÓGIA		
Hadiipar	AI-verseny (USA-Kína)	Multipoláris AI-rend
<ul style="list-style-type: none"> • Dróntechnológia: technikai változások a hadseregben (RAND) • A AI hatása a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris kockázatokra (RAND) • Hadijátékok és valószínűségi előrejelzések ötvözésének lehetősége (RAND) • Breakwater: AI-versenyből adódó kockázatot elemző hadijáték (RAND) 	<ul style="list-style-type: none"> • Többdimenziós verseny: az USA szuperagyként, Kína eszközként gondol az AI-ra (Brookings) • Az lesz a nyertes, aki hatékonyabban tud az AI-ból társadalmi és gazdasági előnyt kovácsolni (Brookings) • Nem feltétlenül megnyerni kell; a stratégiai katasztrófa elkerülése fontosabb (RAND) • A szabad AI-piac vége – nemzetbiztonsági kockázat miatt (Economist) 	<ul style="list-style-type: none"> • Az AI-verseny már nem sokáig zajlik kizárólag az USA és Kína között, sok ország saját megoldásokat keres, még akkor is, ha ezek kevésbé jók. (Chatham)

Kevesebb védelem, több fegyver

Európából és Japánból nézve egyre kevésbé tűnik úgy, hogy az USA a szabad világ őre. Számos elemzés jut arra a következtetésre, hogy az Egyesült Államok mintha visszahúzódná, legalábbis tudatosan szűkítené szerepkörét. Az amerikai külpolitika befolyásnövelő törekvései – kutatóközpontjaik elemzése szerint – a Közel-Keletre fókuszálnak. Szövetségeseiktől erősebb fegyverkezést várnak, és ebben példamutatónan elől is járnak.

Számos országból érződik a magára hagyottság érzése. Az elemzőközpontok úgy látják, hogy a nagyhatalmak nem vállalják majd magukra a nemzetközi rend betartatásának anyagi és morális felelősségét. Ez különösen Ázsiában teremt kritikus helyzetet; az USA támogatása nélkül a kontinens országai magukra maradhatnak Kínával szemben. Ezt a várakozást erősíti, hogy az USA–Kína-kapcsolatok nyílt ellenségeskedés helyett a stratégiai alkuk irányába tolódtak el; a 'G2' (Group of Two) versengésének elsődleges tere az AI lett. A kínai nyomás növekedése Japán számára lépéskényszert, Tajvan számára a Kínai Népköztársaságban való teljes feloldódás veszélyét jelentheti.

Érintés – Készült a Copilot segítségével

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	
<ul style="list-style-type: none"> A nagyhatalmak nem fogják betartatni a nemzetközi rendet (Bruegel) USA – „stratégiai visszafogottság”: központban az „America First” és a Közel-Kelet (JIIA) 	
EU	
<ul style="list-style-type: none"> Az EU-nak nemcsak érték-, hanem érdekalapú szövetségesekre is szüksége van (KAS) Európának az erősödő feszültség ellenére fenn kell tartania az USA-val való párbeszédet és a haderőfejlesztést (KAS) NATO: GDP 5%-a védelmi kiadásokra; ebből 1,5 százalékpont „speciális” (infrastruktúra, kiberbiztonság, logisztika) (Heritage) 	
ÁZSIA	
Japán	Kína
<ul style="list-style-type: none"> Az USA-Kína kapcsolatban a nyílt ellenségeskedés helyett a stratégiai alkukra helyeződött a hangsúly. (JIIA) Japán célok: védelmi kapacitások önállósítása, diplomáciai szemléletváltás, több szövetséges (JIIA) Kognitív hadviselés elleni társadalmi védekezés; óvatos, proaktív nemzetközi kommunikáció, folyamatos párbeszéd Kínával (JIIA) 	<ul style="list-style-type: none"> Az USA ázsiai szövetségesei magukra maradhatnak Kínával szemben. (JIIA) USA-Kína: nyílt ellenségeskedés helyett stratégiai alkuk (JIIA) Kína számára nem a gazdasági növekedés az elsődleges, hanem a biztonság (Economist) Az iráni konfliktus lezárásából Kína komoly gazdasági és diplomáciai előnyöket remél (Economist) Kína nem számít arra, hogy az USA felrúgná a jelenlegi világrendet (Economist)
Pakisztán	Oroszország
<ul style="list-style-type: none"> A pakisztáni hadsereg igazságszolgáltatásra gyakorolt befolyása nő (ORF) Az amerikai-pakisztáni kapcsolatok váratlan javulása (ORF) 	<ul style="list-style-type: none"> Az oroszok nem tudtak annyi ázsiai tőkét bevonni az orosz Távol-Kelet fejlesztésére, mint remélték (ORF) Az Oroszország-Kína-Észak-Korea katonai háromszög alapjaiban alakítja át a régió biztonsági architektúráját (ORF)
KÖZEL-KELET	
<ul style="list-style-type: none"> Az USA nemzetbiztonsági és gazdasági érdeke a közel-keleti katonai jelenlétének fenntartása a globális energiabiztonság és ottani szövetségesei miatt (Heritage) Az iráni háború bizonyította a nyers erő korlátait (Economist) Az Egyiptom és az Öböl-menti államok közötti szoros politikai szövetség nem terjed ki a gazdaságra (ORF) 	
USA	
<ul style="list-style-type: none"> A közel-keleti katonai jelenlét fenntartása (Heritage) A polgári és katonai tengerészet összefonódása az USA-ban (Heritage) A dróntechnológia előnyeinek kiaknázása érdekében kulturális és doktrínai változások a hadseregben (RAND) Az USA-Kína AI-verseny többdimenziós geopolitikai és nemzetbiztonsági harc (részletesen a Technológia táblázatban) 	

Társadalmi fókusz: a centrista politika perspektívái, a gyerekszám jövőbeli alakulása

A politikával foglalkozó elemzések az USA-ban ([Heritage](#)) és Európában ([KAS](#)) egyaránt a politikai inga kilengését vizsgálják; sürgetik a politikai spektrum közepéhez való visszatérést. Az elemzések közül több foglalkozik a társadalom alapszerkezetét meghatározó tényezőkkel a nemi egyenlőség, illetve a születésszám növelése szempontjából. A demográfia a [WEF már említett tanulmánya](#) szerint is a gazdasági folyamatok egyik fő mozgatója lesz a következő években. A [RAND](#) egyik áprilisi munkája a várható népességszám szempontjából hasonlítja össze az USA és Kína helyzetét.

TÁRSADALOM
Politika
<ul style="list-style-type: none"> • Jobbközép pártok: önazonos, pragmatikus és értékalapú alternatíva felmutatására van szükség (valós, végrehajtható válaszokat a polgárok biztonsági és gazdasági aggodalmaira) (KAS) • Az oktatással kapcsolatban javasolt alapelvek: szélsőséges ideológiák elvetése; az amerikai alapítással kapcsolatos teljes igazság tanítása és az alapító eszmények (szabadság, egyenlőség, korlátozott államhatalom) iránti újra-elköteleződés (Heritage) • USA 2026 őszi választások: Republikánus vereség várható (Economist)
Demográfia, nők helyzete
<ul style="list-style-type: none"> • USA és Kína csökkenő születésszámának összehasonlítása – gazdasági és katonai biztonságra gyakorolt hatások Kína számára, USA tanulhat belőle (RAND) • A születésszám növelése érdekében nem elegendőek a kis engedmények: a gyermekvállalás életminőségre gyakorolt negatív hatását kell enyhíteni például a lakhatás, gyermekgondozás vagy női karrierterén (RAND) • Indiában a nők gazdasági részvétele nő, de vállalkozói érvényesülésüket erősen korlátozza, hogy a piaci folyamatokat irányító formális és informális intézményekben nincs szavuk. (ORF)

VilágVevő TOP10 – 2026. április

A következőkben áttekintjük azt a tíz, 2026. áprilisban megjelent elemzést, amelyeket leginkább érdemes elolvasni, amelyekből legjobban megérthetjük a világot alakító folyamatokat.

A TOP10 jól reprezentálja, mire fókuszáltak az elemzők 2026. áprilisában: Hatalmi versengés, AI, fegyverkezés, az USA visszahúzódása, az EU költségvetése, a gazdaság működése és kockázatai a mai bizonytalan világban.

És most következzenek az összefoglalók – az intézetek neveinek ABC-sorrendjében:

VilágVevő – TOP10 – 2026. április		
Téma	Összefoglaló	Link
Több-dimenziós USA-Kína AI-verseny	Az USA-Kína AI-verseny többdimenziós, nemcsak az általános mesterséges intelligencia (AGI) kifejlesztéséről szól. Az USA többet költ a fejlesztésre, jobb chipekkel rendelkezik, ezért modelljei fejlettebbek. Kína hatékonyságra törekszik, mélyen integrálja az AI-t a gazdaságba, és a nyílt forráskódú modelljeikkel nagyobb globális befolyásra tesz szert.	Brookings
Közvetlen bevételek az EU következő költségvetésében	Az Európai Bizottság öt új közvetlen uniós költségvetési bevételtypust tervez. Ezek a szélesedő szén-dioxid-kibocsátási kvótarendszer bővítéséből származó díjak (ETS), az EU-ba érkező termékekre kivetett karbonvám (CBAM), az e-hulladékból, dohányfogyasztásból származó bevételek és egy uniós szintű nagyvállalati adó. A Bruegel az első négy átalakítását, az ötödik elvetését javasolja.	Bruegel
A globális politikai kockázatok jelentősége nő	A politikai kockázatok nem csak az országok egyedi viszonyaiból erednek, hanem a globális rendszer általános bizonytalanságaiból is. Ez a globális politikai kockázati tényező (GP) beépül a befektetések hozamaiba, és jelentősége a pénzügyi piacokon számottevően nő. Egyes országok kockázati felára erősebben reagál a GP változására, ezért a kockázatokra érzékenyebb országok befektetéseinél a befektetők átlagosan évi 4–5 százalékkal magasabb hozamot várnak el.	Bruegel
Multipoláris AI-rend	A geopolitikai feszültségek nőnek, és az országok kezdik felismerni, hogy egy barátságatlanabb, bizalmatlanabb világban veszélyes lehet a másoktól való túlzott függés. Különösen az olyan kritikus területeken, mint az AI. Ezért sok ország saját, a másokra utaltságot csökkentő megoldásokat keres – még akkor is, ha ezek drágábbak és technológiailag kevésbé tökéletesek.	Chatham House
Az USA tengerészetét háborúkészsé kellene tenni	Egy esetleges háború logisztikai hátteréhez kevés a tengerész és a hajó az USA-ban. Ezért újra fel kellene állítani a kereskedelmi és katonai logisztikai képességeket egyaránt erősítő szervezetet (U.S. Maritime Service) és egy 250 hajóból álló stratégiai kereskedelmi flottát.	Heritage

Japán magára marad	<p>A japánok attól tartanak, hogy az USA hosszú távon befelé fordulóbb kül- és biztonságpolitikát folytat, magára hagyhatja Ázsiát Kína javára. Emiatt Japánnak – megtartva az amerikai kapcsolatokat – növelnie kell katonai önállóságát és célszerű erősítenie a biztonsági együttműködések Ausztráliával, a Fülöp-szigetekkel, Franciaországgal és Németországgal.</p>	JIIA
India étolajválsága	<p>India étolaj importja harminc év alatt a fogyasztás hatodáról felére nőtt, ami erős áringadozást okoz, ellátási problémákkal fenyeget. A hazai termelés lassú növekedésének az egyik fő oka, hogy a hazai termelők kiszolgáltatott helyzetben vannak a globális értékláncokban. A termelést és a termelékenységet együttesen javító megoldási csomag elemei: az olajtermelők alkuerejének növelése, a piaci árakat stabilizáló kereskedelmi rendszerek kiépítése, az értéklánc hiányzó elemeinek fejlesztése, a nemzetközi körülményekhez rugalmasan igazodó védővám, stabil afrikai termelői bázis kiépítése indiai részvétellel.</p>	ORF
Társasjáték az AI fejlesztési versenyről: Breakwater	<p>A RAND egy 'Breakwater' nevű társasjátékot fejlesztett, hogy szimulálja az USA-Kína AI-versengést. A technológiafejlesztési, katonai, gazdasági, diplomáciai területeken tett lépésekre épülő lejátásokkal azt elemzik, hogyan hatnak egymásra a különböző stratégiák, mitől lesz békésebb vagy konfliktusteli az általános AI gyors kifejlesztéséért folyó küzdelem. A tapasztalatok szerint a direkt katonai konfliktust kerülik a felek, de gyakran használnak agresszióknak nem minősülő offenzív lépéseket (pl. kémkedést, kiber-támadásokat, gazdasági kizorító akciókat).</p>	RAND
A gazdasági növekedés receptje globális játékosoknak	<p>A gazdaságot formáló legnagyobb erők az AI előretörése, a fokozódó geostratégiai versengés, a rekordszintű adósságállomány, a demográfia, valamint a környezeti és társadalmi prioritások átalakulása. A növekedés fő akadályai világszerte az energiaköltségek emelkedése, a politikai instabilitás és a képzett munkaerő hiánya.</p>	WEF
Az AI elhozza a szabadpiac végét	<p>A legújabb AI-modellek rossz kézbe kerülve komoly kárt okozhatnak, emiatt a hozzáférés korlátozása és a technológia szabályzására van szükség. Ez a Kínával folytatott versenyfutás közepette egy igazságtalan, lobbierdekek által vezérelt, kétszintes gazdaságot és további társadalmi feszültséget eredményezhet.</p>	The Economist